

ISSN 2249-510X

A Peer Reviewed and Refereed Journal of

Kashmiri Literature and Language

Department of Kashmiri

University of Kashmir

عصری کا شرشاعری: حسیت تہ ہیت

شیع شوق

تلخیص:

موضوعس چھترے پاس: عصریت، حسیت تہ ہیت۔ کاشٹر شاعری ہنر عصریت چھتے یہ شاعری نیبر حالات اعتبار ملکیت سپدان، ابھی عصریت نہ چھتے 1931ء پیٹھ، نہ 1960ء پتہ بلکہ 1990ء پیٹھ مقرر۔ زیر بحث موضوعس چھتے میں تراہن درکیں ہند مزاج زائیتھ کاشٹر شاعری ہند مزاج زائیں۔ بعضے چھتے سپدان زادبکیں حدود ان منزے پتھکرو واقعہ رونما سپدان زتم چھادبک زمانہ مقرر کران، مگر موجودہ کاشٹر شاعری اندر اندر آونہ تیتھ کانہ انقلابی بدلاو زیاہ آہے باقی زمانو نشہ مختلف۔

کلیدی الفاظ: عصریت، حسیت، ہیت، ملکیت، حدود، رونما

کاشٹر شاعری ہنر عصریت چھتے یہ زترین دلکیں ہند زمانہ چھ اکائے زیٹھ راتھ بسان۔ تھ منزہ کانہ تہ دوہ تیتھ گزر یو یوس پیو دھو نشہ مختلف آہے۔ اکائے خبر، اکائے لار، اکائے، اکائے دگ، اکوے اہر تہ اکائے زبان بندی۔

کاشٹر شاعری ہنر عصریت چھتے ز عصری شاعری ہند کی معمار دینا نتھ نادم، امین کامل، غلام حسن بیگ

عارف، غلام رسول نازکی، غلام رسول سنتوش، غلام نبی فراق، قاضی غلام محمد، ارجمن دیوجبور، نشاط انصاری، رشید نازکی، غلام نبی ناظر، موہن لال آش، محمد ایوب بیتاب، غلام نبی گوہر، غلام محمد غمگین، غلام محمد شاد..... پیر
ژلک دنیا تراً و تھے، تے پتھکن چھ شیڈھ پانڑھاٹھ ہیو رشا عرچھ و ضدار پڑھی ہوک۔---(کھوڑن نہ!)
کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے یہ زیمن تر ہن ور کیں دوران سپد تمن سارے دانشورانہ جمالیاتی نظریات
ہند موت واقعہ یکم وہمہ صدی منزو و تلخہ انسانس بزم دیکھو وہمہ صدی منزے فنا سپد یئے: اشتراکیت، ترقی
پسندیت، جدیدیت، پس جدیدیت، تاریخیت، ہیئت پسندی، تے باقی 'تیو' یموگل عالمک ادب حرکتس منز
انیوو، تم ساری 'یت' مُودر تے یمن تر ہن ور کیں ہند ادب چھ ششر بل ہیو یُس دوہہ پتہ دوہہ پوٹھان،
وہراولبان، تے دریٹھان چھ۔

کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے یہ ز وہمہ صدی منز بارس کس آمتین عقل رواثت جدت پسند نظریات ہنز جائے
ءٹ ناقابل تحریر عقیدو، اسرار پرور اظہارو، خوش خیال تکرار و تبے بدلا قدارو۔

کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے یہ ز انعامن، اعزازن، تقریباتن، یکمن، عہدن، تے ملازمتن میوں فروغ۔
کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے یہ ز خوبصورت طباعت تے تزیین واجنبین مجلد کتابن ہند کثرت سپد تیوت زگرن
منز روز نہ مزید کتابہ سامنس کرٹھ جایی۔ کتابہ چھاپن والین تے تیو و ز مفت کتابہ رٹن والین ہند تعداد تھے
دونیک ترہ تر تجھے زیادہ۔ کتاب زیادہ تعداد منز چھاپن پیو کھ پکھ۔

کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے یہ ز پن وول چھ عنقا۔ تے شاعر چھ وہر کو ریڈیو یا اکادمی مشاعر
باپت لیکھن تے بس۔

کاشر شاعری ہنز عصریت چھئے پیہ تے کینہ وانہارو و نہ ائنڈ ممکن مگر پیتین نہ چھے وز تنه چھ وار۔ حیثیت تے پیس
پیٹھ تھے کتھ کر نک۔

حیثیت نشہ چھ مطلب sensibility۔ تے زن گو حس+ خیال۔ یہ چھ سائنسی عقل پرستی نشہ متاثر اس تھی تے
خالص عقلی استدلالس خلاف فرد سند صریحاً ذاتی جذبہ شعور۔ مخصوص شخصہ سُند مخصوص وقت تے مخصوص مقام

پانزه و حسوست محسوس کردن ته پننس تصوری ته ذهنی دنیا هس منزه ته پنه گنه اهم معنیک تبادل بناویک لسانی ساخت بناؤن ته موزون لفظن منزه اون--نه زیباون--وئن نه بلکه پیش کردن--یه چھ سه ڈرامای صورتحال یس فردس ته اندو پکھو باقی فردن یا حالاتن درمیان مختصر دورانس منزرو نما چھ سپدان-- ته اگرف دخیقی صلاحیت تھوان آسہ، سه کر تمیک مماثل لسانی صورتحال یا سایمولیکرم simulacrum خلق-- چونکه شاعر چھ زنده انسان آسنه رنگو گنه زمانی حلقوس منزگنه سما جک جو، سه بیله ته حسوسته ژیونمت منظر و وتلاو، زمانی حلقة یا عصریت سپد پائے عیان-- یه چھ لمحاتی پرس ستر شاعر سند الحاق ز سه چھ پننس ذهنس اندر حسوسته ژیونمت کانه واقعه یا کیفیت دهراون ته لسانی گرتس منزبا قین هند بابت اهم بناوان ز تم ته چھ ته منزگنه حدستام سه واقعه یا کیفیت محسوس کران یس شاعر اهم با سیو ویه اطهارس منزاون--

دور عصر کس محدود حلقوس منزا سسته ته چھ یه لسانی تبادل ماضیس ستر ته جو رته مسلسل مسلسل ستر ته-- امیک بندیادی وجہ چھ یه ز حیت ہیکه نه تو تام اطهارس منزه ته پنه ورتاونه آمتن لفظن منز پنه جذباتی وابشگی شریک کر-- چونکه انسانی جذبات چھ پتھ و تھ گنی ته ہمیشه روزان انسانس ستر، حیت چھنے ادب پارس پسته دور بابت اهم بناوان-- پتھ کالہ پیچھا از کالس تام چھ کرو بدین شعرن یا ظمن منز صرف تے تخلیق از ته اهمیت تھوان یمن منز شاعر پنن جذبن ته تصورن حسی پیکر دیکھ ته کانه ڈرامای منظر و تلو و مت آسہ--

شاعر چھ نه ہرگز تارتھ دان یا تبصر نگار تکیا ز سه چھنے واقعه ہو بہو پر ز آن ته بیان کران-- واقعی پر لیعنی facts چھ ہنگامی نوعیتکو یکن نه کانه دوام چھ-- شاعر سند تعلق چھ پنه عصر پکین واقعهن پتھ کارفرما پرس ستر یتھ زمانک TRUTH ہیکو و تھ-- زمانک پا ز پر راؤن چھ شاعری منز عصربیک غماز--

شعر یا ظنم چھ نه سپد یمته واقعہک بیان narration بلکه لفظن ہند صوری بل ورتاویک واقعہک تیتھ حسی درشاو description یس جذبن یا غی تراونه و رأے نظر یہون شہ میرا حقیقت درشاو ان آسہ-- تیتھ درشاو یتھ منز واقعه ڈرامای حرکت اختیار کر-- چونکه یه واقعه چھ کانسے فرد سند یا فردس ستر سپد یومت واقعه، او سببہ چھ اعلی شعرس یا ظنمس منز کردار ته جاے اختیار کران-- کانه شعری تخلیق پر تھ گوھ حساس پرن وول ز آن تھ ہمیکن ز

اتھ منزگس چھ ونان، کیا ز چھ ونان، کتھ جایه چھ، تھ کتھ ز مانس منز چھ۔ یمن سوالن گڑھ شعرس یا نظمس
اندر اندرے جواب میں۔ یہ پھے عملی تقید چ تھ کام۔

عصری شاعری باپت حسینک شعريات تسلیم کرتھ و چھوا اور ڈھھری شاعری ہندھیت کتھ حدس تام چھ اتھ
معاون تھ کمہ اعتبار چھ سیا پ۔

عصری کا شاعر شاعری ہندھیت چھ بیک وقت جدّت طراز تھ تھ روایت پاسدار تھ۔ اکہ پاسہ چھ سائیں بسیار
شاعر ہیتن ہند دین وضع کرنہ آمیں قاعدن ہند ماہرانہ اطاعت کرتھ پن قدرت ہاؤن پن منصب زانان۔
عصری شاعری منز چھ سار نے کلاسیکی صنفن منز قادر الکلام شاعر: غزل، قصیدہ، نعت، منقبت، مشنوی، واکھ،
وژن، تھ مرثی صنفن منز چھ پرانین کا شرین شاعر مقالہ عروضی تھ ہیتی قاعدن ہند زیادہ کامیاب تھ پڑا شر
جو ہر ہاون والک شاعر۔ میخین شاعر ان لش چھے عصریت تھ حسینت بالکل غیر ضروری، تھ تم چھ نوس کلامس
منز پرانین قدرن ہند مکمل اطاعت شاعری ہند جو ہر ماناں۔ اکثر شاعر چھ اؤ تھ جما تھس ستر تھ شعرس منز قافیک
تھ ردیف نادرت، بحرن تھ ز حافن منز نو نو تجربہ، استعارن تھ تشین ہند غیر متوقعہ و رتاو، ابھا مک حسن،
ایہا مک تخلیقی و رتاو، شعبین ہند حسن، تھ پیا کو تھ بدیعکو نو کھوٹے نو کرامات ہاؤن چھ یڑھ شاعری ہند معراج۔
یڑھ قاعدہ بند شاعری اندر اندر اگر عصری زندگی ہند ری عکس ہن تم چھ کلاسیکی اصول مقالہ صنفن ہند
پر ڈی Parody بناں۔ عصری شاعری منز چھ یڑھ مثالہ واریاہ یمن منز غزل، وژن، قصیدہ، تھ مشنوی ہیتن
اندر اندر پر ڈی ہند قوت چھ۔ ایٹھی غزل، ایٹھی مشنوی یا ایٹھی وژن چھ شہر آشو بک عنصر پیش کرنہ باپت
عصری زندگی ہند لطیف ترجمان۔

پیہ پاسہ چھ کیتھ، بلکہ کڑ تام، شاعر تم یم ہیتن ہند دین مقرر قاعدن ہند اطاعت اڑ کس ز مانس منز شاعری
باپت موزی چھ ماناں۔ چہندے کئی گرٹھ پر یتھ گنہ شعری تخلیقک ہیت تج بس ماتحت آسُن۔ تم چھ ماناں ز
از تام چھ صرف غزلس منز کرو پر بدھ شعرو بند آمیں یم کلاسیکی قاعد و مطابق ہر اعتبارہ استادانہ چھ، مگر قدیم کھوٹے
قدیم غزل گو ہند یو شعرو پیٹھ از تام سار نے غزل گو ہن ہند کرو پر بدھ شعر چھ اکھ ز درجن رمزتہ کنایہ و رتاو نہ

باعت مقدرت مقدم - یزد مقدرات مقدم شاعری منزه سیت تھے عصریت زھار پنج کوشش چھے بیکار - نہ صرف بیکار بلکہ کلائیکی شاعری ہند تو ہیں۔ چونکہ مشرقی ملکن منزاً و نہ تصورات نشانہ نشانہ صنعتی انقلاب، اقتصادی ترقی با وجود روڈ پر اذ اقدار مستحکم، تا انفرادی سوچ ہیوک نہ و تلخ - امیک نتیجہ دراو روایتیں ہند احترام تھے کلہ غیر تھا طاعت - دور عصر منز تجربہ - مرکز شاعری ہیکہ نہ قدیم ہیت منزو پتھ، بلکہ چھ ضروری زیر پتھ کا نہہ شعری تخلیق گڑھ پنہ بابت پنہ ہیت گردن تھے جوں - اکہ نظمک ہیت پیس نظم منزورتاوں چھ امہ ترا یہ ہنز شاعری بابت ناممکن -

تجربہ - مرکز شاعری منز ہیکہ کلائیکی شاعری ہندین صنعتن ہند و رتاو استھ، مثلاً تقاضیں ہند نوی نوی ترتیب، یا استعارہ، مگر تھو ہیتی عصر چھ بہر حال نظم منز پیش خارجی تھے معروضی دنیا ہس منز فرد سندس تجربس تابع - یزد شاعری منز محض شعری صنعتن ہند قادرانہ و رتاو ڈھارن چھ غلط - اتح منز چھ نظمک یتے عصر پنج ترجمانی - یزد شاعری ہند پر کھاؤ میزان چھ اکہ لسانی نظام منز پیس لسانی نظام منز منتقلی، یعنی ترجمہ سپدن -

تجربہ - زا ہیت چھ شعری تخلیقیں مطالعک چیز بناوان نہ ز مجلس آرائی کر تھ بوز ناونک چیز - سائیکو انڈ پکھو زندگی چھے تیز پچیدہ زیہ ہیکہ نہ قدیم، مقدر، نہ مقدم معیاران تابع اظہارس منز تھ - حنکو تہ بلا غنکو معیار چھ عصری زندگی ہنز سیت ہاؤں منز بیکار، نہ صرف بیکار بلکہ غیر ضروری مراحم یا ٹھرڈ - شاید چھ اکھ وجہ یہ تھے زکشیر ہند واریاہ ذہین نوجوان چھ انگریزیں منز لیکھن پسند کران تکیا ز انگریزیں منز چھ شاعری ہند مقدرات مقدم میزان وہمہ صدی منزے رد کرنہ آئی تھے صرف چھ عصری زندگی ہند حسینی شدت شاعری ہند قوت زانہ یوان - نظم: آراستہ لفاظیت و رائے مختصر، جامع، تھے شدید -

کتابیات:

لاج، ڈیوڈ - (2017)، مادرن کریٹزم اینڈ تھیوری اے ریڈر۔ ٹی اینڈ ایم رائلیج
درشنی، پرییا، الیس - (2018)، لطیری کریٹزم - مہا ویر پبلیکیشنز